

Ansvarlig redaktør: Magne Bjørnerud

 HA ^{9/4-90}
 mener

Redaksjonssjef: Sissel Norrøvik • Nyhetsredaktør: Jens Olaf Jønsen

NS får aldri vår tilgivelse

Alle som var medlemmer av NS her i Hedmark under krigen, bør erkjenne hva de medvirket til og ha dårlig samvittighet overfor sitt eget land. Vi godtar ikke de forsøk vi nå ser på å bortforklare. Vår toleranse har ikke så vide grenser.

Helt siden rettsoppgjøret etter krigen har nordmenn som sympatiserte med Nasjonal Samling forsøkt å renvaske seg selv ved å fortelle om alt de ikke visste. Dessuten har de i 45 år påstått at de egentlig kjempet en hederlig kamp mot kommunismen under Adolf Hitlers flagg. Til de nålevende tidligere NS-medlemmer i Hedmark har vi en bønn: Erkenn hva dere medvirket til. Aksepter at dette var høyst klanderverdig og at de dommer dere måtte sone var riktige. Ikke forsøk å tegne noen glorie over dere selv. Dere feilet. Erkenn det. Forstå også dem som aldri vil akseptere. Forsøk heller ikke å skjule hva NS medvirket til her i landet. Alle som var Adolf Hitlers fotsoldater i en eller annen form, har moralsk medansvar for andres ulykke. De som gir sin tilslutning til en politisk bevegelse, som til og med skal utbres med våpen i hånd, har en plikt til å vite hva en er med på. Uvitenhet er ingen unnskyldning.

Vi reagerer så kraftig, fordi det kan bidra til en ren historieforfalskning overfor ungdommen hvis tidligere NS-medlemmer nå 50 år etter 9. april 1940, fritt får frita seg selv for medansvaret. Det er ingen grunn til betvile de historiske fakta som lå til grunn for rettsoppgjøret.

Å delta i drømmen om det nye Tyskland, var å gi sin tilslutning til en politisk idé som bygde på førerprinsippet og troen på den germanske rases fortreffelighet. Det var å gi sin tilslutning til de ikke demokratiske krefter. Dette var den lære som kostet millioner av jøder livet i gasskamrene. Her på norsk jord kan NS-medlemmenes handlinger og deres skadevirkninger dokumenteres. De var med på å legge forholdene til rette for okkupasjonsmakten. Alle kan ikke skjæres over en kam. Men ingen kan frita seg for hva de sa ja til med sitt NS-medlemskap. Også de som meldte seg til tjeneste på Østfronten ga sin tilslutning til Hitlers vranglære. Ikke prat dere vekk fra dette! Unntaket måtte være de ungdommer som ble sendt mot sin vilje.

Institutt for norsk okkupasjonshistorie som er dannet av tidligere medlemmer av NS, er for oss et organisert uttrykk for et bevisst forsøk på å glemme deler av historien.

Det er viktig at alle krigens aktører åpent legger fram sitt kildemateriale og sine beretninger fra krigen. Det er et viktig arbeid før verdifulle muntlige kilder, både blant norske tidligere NS-medlemmer og blant tyske soldater, går tapt. Men det må aldri føre til at vi gjør alle parter moralsk likeverdige. Her er det ganske enkelt ikke rom for den toleranse som enkelte NS-folk ber om 50 år etter angrepet på Norge.

NS og tilgivelse ^{HA} 21/4-90

Noen bemerkninger til Hamar Arbeiderblads leder den 9. april d.å. med overskriften «NS får aldri tilgivelse».

Meg bekjent er det fra tidligere NS-hold aldri blitt fremsatt noen bønn om tilgivelse. De som ble rammet av landssvikoppgjøret har for lengst funnet sin plass i samfunnet på linje med andre borgere. Dette gjelder også i det politiske liv, og de som engasjerer seg er like velkomne som andre – i samtlige politiske partier. De tidligere NS-medlemmer og frontkjempere er nå i ferd med å dø ut, og noe ønske om tilgivelse vil neppe bli fremsatt heretter. Hamar Arbeiderblads bastante forsikring om at tilgivelse ikke vil bli gitt, synes derfor å ligge noe på siden av dagens virkelighet.

Noe annet er de historiske fakta som ligger til grunn for det som hendte. Under en krig slenges det, fra begge parter, ut en rekke påstander som ikke alltid er vederheftige. Det begås også gjerninger som man ikke kan tenke seg å utføre i fredstid. Alt i den gode hensikt – å vinne seier for det man tror er rett. Den historiske sannhet ligger alltid på et annet plan og det er historikernes plikt å søke frem til sannheten slik at ettertiden kan lære av historien.

Institutt for norsk okkupasjonshistorie (INO) søker å bidra til historieforskningen ved å fremme synspunkter og kildemateriale som den seirende part ikke kjenner eller overser. Dette er instituttets eneste formål. Det er således feil når nevnte leder i HA oppfatter INO som «et organisert uttrykk for et bevisst forsøk på å glemme deler av historien».

Kontroversielle forhold fra krigens tid omfattes i dag med større åpenhet enn tidligere, og Hamar Arbeiderblad gjør seg til talsmann for at også tidligere NS-medlemmer åpent bør få legge frem sitt kildemateriale og sine beretninger fra krigen. Hva denne utviklingen etter hvert vil føre til, er det ingen gitt å si i dag. Vi for vår del håper at faghistorikernes dom etter hvert vil bli at også den tapende part hadde hederlige motiver for sin handlemåte.

Nå skulle man kunne anta at enhver ville akseptere konsekvensene av denne åpenhet, men her tar nevnte leder et klart forbehold. Den vil si stopp dersom åpenheten skulle «føre til at vi gjør alle parter moralsk likeverdige». Dette syn er helt uforenlig med de krav man vanligvis stiller til historisk objektivitet.

«Høyst klanderverdig å bekjempe kommunismen under Hitlers flagg».

Det later til at lederskribenten mener at de norske frivillige på østfronten var en slags forbrytere som fortjente sin straff, som bør innrømme at straffen var rettferdig og som bør nektes tilgivelse – om de skulle finne på å be om det.

Det faktiske forhold er at de norske frivillige delte våpenbrorsskap med Finland, Ungarn, Romania, Bulgaria, Italia og selvsagt Tyskland, – den dominerende part som ledet det hele. Etter hvert som sovjetiske og sovjet-besatte områder ble frigjort, kom også disse folk med i rikt monn, – som frivillige i nasjonale formasjoner tilsluttet Waffen-SS etter samme mønster som de norske frivillige. HAs dom rammer disse like meget som de norske frivillige. Ikke engang tyskerne kjempet primært for Hitler. Alle – uansett nasjonalitet og side – kjempet for sitt fedreland. Det har soldaten alltid gjort – i særdeleshet den frivillige.

Knut Baardseth

100957